ABECEDARIA PRESS

Akwụkwọ Omume Ide Igbo, Nke Mbụ

Igbo Writing Workbook No. 1

EVAN MILLNER

UNIVERSITAS SCHOLARIUM

IDE AKA

a

d

ƒ

g

ị

ị

ǰ

k

ſ

m

ŋ

ń

o

ọ

p

q

r

s

t

u

ụ

ɣ

W

x

y

z

A

B

C

D

Ɛ

Ʒ

G

H

I

Ị

J

K

L

M

N

Ṅ

O

Ọ

P

Q

R

S

T

Ʊ

Ụ

γ

W

X

Y

Z

ba

be

bi

bo

bu

ca

ce

ci

co

cu

da

de

di

do

du

fa

fe

fi

fo

fu

ka

ke

ki

ko

ku

ma

me

mi

mo

mu

na

ne

ni

no

nu

ra

re

ri

ro

ru

sa

se

sí

so

su

ab

eb

ib

ob

ub

ac

ec

ic

oc

uc

ad

ed

id

od

ud

af

ef

if

of

uf

am

em

im

om

um

an

en

in

on

un

ar

er

ir

or

ur

as

es

is

os

us

ax

ex

ix

ox

ux

bla

ble

bli

blo

blu

cla

cle

cli

clo

clu

pla

ple

pli

plo

plu

fla

fle

fli

flo

flu

bra

bre

bri

bro

bru

cra

cre

cri

cro

cru

pra

pre

pri

pro

pru

tra

tre

tri

tro

tru

fra

fre

fri

fro

fru

phra

phre

phri

phro

phru

Elu na ala

Mgbe ị na-asụ Igbo, olu gị na-arị elu, na-agbadakwa. A na-akpọ akụkụ ọ bụla nke okwu n'olu dị elu ma ọ bụ n'olu dị ala. Nke a bụ akụkụ nke okwu ahụ, dị ka mkpụrụedemede ya, ya mere, mụta ha ọnụ.

Mgbe niile, akụkụ dị elu na-adị ala ntakịrị karịa akụkụ dị elu bu ya ụzọ: ị nwere ike ịgbada naanị, ruo mgbe ị kwụsịrị na njedebe ahịrịokwu. Akụkụ dị ala na-adị ala nke ọma karịa akụkụ ndị dị elu gbara ya gburugburu. Mgbe ụfọdụ, akụkụ na-anọ n'otu ogo ahụ ka nke bu ya ụzọ.

Mgbe anyị na-ede Igbo, anyị anaghị egosi elu na ala. Anyị na-ede ya otu e si ede ya n'akwụkwọ na n'akwụkwọ ozi taa.

Ụdaume asatọ

Igbo nwere ụdaume asatọ. E dere ha **i ị e a ọ o ụ u**. Akara dị n'okpuru ị, ọ na ụ bụ akụkụ nke mkpụrụedemede ahụ: ụ na u dị iche, dị ka ụ na o si dị iche. N'ide aka, anyị na-eme akara ahụ ka obere ahịrị dị mkpụmkpụ.

i ị e a ọ o ụ u *the eight vowels*

i ị e a ọ o ụ u

“Ọ bụ …” na “Ọ hụrụ …”

Ahịrịokwu ọ bụla n'ime ndị a na-amalite n'olu dị elu, wee nọrọ n'olu dị ala ruo na njedebe.

Ọ bụ akwa. *It’s a bed.*

Ọ bụ akwa.

Ọ bụ ite. *It’s a pot.*

Ọ bụ ite.

Ọ bụ ụdọ. *It’s a rope.*

Ọ bụ ụdọ.

Ọ bụ akpa. *It’s a bag.*

Ọ bụ akpa.

Ọ bụ ịgba. *It's a drum.*

Ọ bụ ịgba.

Ọ hụrụ akwa. *He saw a bed.*

Ọ hụrụ akwa.

Ọ hụrụ ite. *He saw a pot.*

Ọ hụrụ ite.

Ọ hụrụ ụdọ. *He saw a rope.*

Ọ hụrụ ụdọ.

Ọ hụrụ akpa. *He saw a bag.*

Ọ hụrụ akpa.

Ọ hụrụ ịgba. *He saw a drum.*

Ọ hụrụ ịgba.

Ọ na-arị elu na njedebe

Ahịrịokwu ndị a yiri ndị bu ha ụzọ, mana akụkụ ikpeazụ na-arị elu ọzọ, n'agbanyeghị na ọ dịghị elu ka nke mmalite.

Ọ bụ iko. *It's a cup.*

Ọ bụ iko.

Ọ bụ akwa. *It's an egg.*

Ọ bụ akwa.

Ọ bụ uwe. *It’s a dress.*

Ọ bụ uwe.

Ọ bụ igbe. *It’s a box.*

Ọ bụ igbe.

Ọ bụ ezi. *It's a compound.*

Ọ bụ ezi.

Ọ hụrụ iko. *He saw a cup.*

Ọ hụrụ iko.

Ha hụrụ akwa. *They saw an egg.*

Ha hụrụ akwa.

Ha hụrụ uwe. *They saw a dress.*

Ha hụrụ uwe.

Ha hụrụ igbe. *They saw a box.*

Ha hụrụ igbe.

Ha hụrụ ezi. *They saw a compound.*

Ha hụrụ ezi.

Uwe nwekwara ike ịpụta blaụs, shaati, ma ọ bụ ihe ọ bụla a kwara. **Ezi** bụ ogige ebe ụlọ na ụlọ ndị ọzọ gbara ya gburugburu guzoro.

Ụdị okwu ise

Ọtụtụ aha n'Igbo nwere akụkụ abụọ. Nke mbụ bụ ụdaume, ma ọ bụ m ma ọ bụ n nọ naanị ya; nke abụọ bụ mgbochiume na ụdaume. Okwu ọ bụla nwere otu n'ime ụzọ ise elu na ala si esoro ibe ha.

akwa *a bed: low, low*

akwa

akwa *an egg: low, high*

akwa

oche *a chair: high, same*

oche

ego *money: high, high*

ego

akwa *cloth: high, low*

akwa

E dere okwu atọ n'ime ndị a **akwa**. Ọ bụ naanị elu na ala na-eme ka a mata ọdịiche dị n'etiti ha.

Ụda ndị ị ga-elezi anya

Nke ọ bụla n'ime **kp** na **gb** bụ otu ụda, ọ bụghị ụda abụọ. Ị na-emechi azụ ọnụ gị (dị ka maka k ma ọ bụ g) na egbugbere ọnụ gị (dị ka maka p ma ọ bụ b) n'otu oge, wee meghee ha abụọ n'otu mgbe. O nwere ike ịbụ na i meela ụda a mgbe ị na-eṅomi ọkụkọ.

kpọ kpọ kpọ *a hen*

kpọ kpọ kpọ

akpa *a bag*

akpa

igbe *a box*

igbe

Nke ọ bụla n'ime **kw**, **gw** na **nw** bụkwa otu ụda.

ikwe *a mortar*

ikwe

igwe *iron; a bicycle*

igwe

Ụda dị n'etiti okwu **oche** ka anyị na-eji **ch** ede.

oche *a chair*

oche

m ma ọ bụ **n** nọ n'ihu mgbochiume bụ akụkụ okwu n'onwe ya: naanị mee ya n'imi, wee gaa n'ụda na-esote. Ihe fọrọ nke nta ka ọ bụrụ okwu Igbo niile na-akwụsị n'ụdaume; ole na ole na-akwụsị na **m**.

mgbe *time*

mgbe

Okwu ndị ọzọ ị ga-ede

atụ *a chewing stick*

atụ

ele *an antelope*

ele

ọba *a calabash*

ọba

akpụ *cassava*

akpụ

igwe *iron; a bicycle*

igwe

ikwe *a mortar*

ikwe

ụgbọ *a vehicle*

ụgbọ

egbe *a gun*

egbe

ezi *a pig*

ezi

aka *a hand*

aka

oke *a rat*

oke

ihe *a thing*

ihe

ọkwa *a partridge*

ọkwa

atọ *three*

atọ

udu *a water jug*

udu

okpu *a cap*

okpu

mgbe *time*

mgbe

ọsa *a squirrel*

ọsa

ise *five*

ise

ala *the ground, land*

ala